

Nota van B&W

Onderwerp Deelname aan Duurzaamheidsdeals / Dag van de Samenwerking Rijkswaterstaat

Portefeuillehouder John Nederstigt
Collegevergadering 7 maart 2017
Inlichtingen Alex Tuinstra (+31235676613)
Registratienummer 2017.0009756

Context

Op donderdag 9 maart a.s. vindt de Dag van de Samenwerking van Rijkswaterstaat plaats in de Circular Expo te Hoofddorp. Tijdens twee ambtelijke sessies zijn duurzaamheidsdeals voorbereid op het gebied van circulaire economie en energie opwek. Deze deals sluiten aan op bestaande initiatieven en geven daar een nadere of regionale invulling aan. We maken in de deals afspraken om met diverse partners – zoals de provincie Noord-Holland, Waternet en Rijkswaterstaat – tot een aanpak te komen teneinde een concrete bijdrage aan een duurzame regio te leveren. De deals omvatten een intentie en zijn geen juridisch afdwingbare overeenkomsten.

Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie

Met de duurzaamheidsdeal Circulaire Economie willen wij komen tot vermindering van het gebruik van primaire grondstoffen en een gezamenlijke marktplaats voor grondstofstromen in Noord-Holland. De partners willen hiermee een krachtige impuls geven aan de versnelling bij het realiseren van een circulaire economie in Noord-Holland, en spreken daartoe de intentie uit om:

- het primaire grondstofgebruik te beperken en hiertoe technische kennisontwikkeling te stimuleren;
- in 2017 gezamenlijk de resultaten van de grondstoffenrotonde verder te brengen en in samenwerking met bedrijven te komen tot een fysieke grondstoffenrotonde voor Noord-Holland.
- als pionierende klant te opereren indien zich een reële kans voordoet voor toepassing van producten/materialen die circulair ontwikkeld worden.

Duurzaamheidsdeal Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland

Met de duurzaamheidsdeal Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland willen wij een krachtige impuls geven aan de versnelling van de energieopwekking op eigen areaal en spreken daartoe de intentie uit:

- Samen op te trekken in het realiseren van zonnepanelen op en rond wegareaal, en hiertoe een verkenning uit te voeren naar kansen;
- Gezamenlijk onderzoek te doen naar mogelijkheden van zonne-energie in combinatie met meervoudig ruimtegebruik en te zoeken naar kansen voor synergie (bijvoorbeeld percelen combineren).
- Gezamenlijk een pilot uit te voeren op het gebied van meervoudig ruimtegebruik in combinatie met zonne-energie.

- Bestaande initiatieven die nog niet grootschalig zijn toegepast te verkennen op hun potentie om doorontwikkeld en uitgerold te worden in de regio in samenwerking met partners.

Aansluiting op bestaande initiatieven

De deal Circulaire Economie sluit aan op onze ambitie uit het Programma Haarlemmermeer Duurzaam om grondstoffen zo lang mogelijk in de kringloop te houden. In dat kader beogen wij bijvoorbeeld te komen tot een zogenaamde 'Materialen Marktplaats' (www.marktopenbareruimte.nl). Bij onze gemeentelijke projecten willen we bouwmaterialen en grondstoffen hoogwaardig hergebruiken. Om dit mogelijk te maken is een actueel overzicht van direct beschikbare en op korte termijn vrijkomende materialen en grondstoffen nodig. Met behulp van deze marktplaats kan makkelijker een nieuwe bestemming worden gevonden voor bijvoorbeeld straatmeubilair, hekwerken, verharding, etc. Ook tijdelijke huisvesting van herbruikbare gebouwinstallaties, een bomenbank en grondbank behoren tot de mogelijkheden. Het doel is het verminderen van de vraag naar nieuwe grondstoffen door een opwaardering van de materialen en het herbestemmen van producten. Het nuttig toepassen van grondstoffen zal een kostenreductie en verminderen van CO2-uitstoot tot gevolg hebben. Het aanbod van materialen van de gemeente Haarlemmermeer alleen is mogelijk te beperkt voor een succesvolle 'Materialen Marktplaats'. Een samenwerking met partners lijkt daarom bij uitstek geschikt voor de ontwikkeling van deze marktplaats.

De deal Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland sluit aan op onze ambitie om energieleverend te worden. Hiertoe jagen wij ontwikkelingen aan ten aanzien van initiatieven van derden om duurzame energie op te wekken (zoals De Groene Hoek). Tevens zoeken wij naar mogelijkheden om dit aspect uit het Programma Haarlemmermeer Duurzaam te betrekken in eigen ontwikkelingen. Zo wordt er momenteel aan de Nieuwe Bennebroekerweg (over de IJweg) een geluidswerende constructie aanbesteed om woningbouw mogelijk te maken. Hierbij is de markt uitgedaagd om met duurzame en innovatieve oplossingen te komen. Vanuit het idee van meervoudig ruimte gebruik en circulariteit is gedacht aan meer dan alleen een geluidwerende voorziening. Zodoende is het idee ontstaan om een energieleverende, biodiversiteit verhogende, fauna herbergende, materialen recyclende en geluidwerende constructie te maken.

Middelen

Deelname aan de duurzaamheidsdeals sluit aan op bestaande initiatieven en leidt niet direct tot kosten. Voor eventuele investeringen die volgen uit een deal zal een nieuw besluit worden opgesteld.

Juridische aspecten

De afspraken zoals verwoord in deze duurzaamheidsdeal zijn gebaseerd op vrijwillige intenties en zijn derhalve niet in rechte afdwingbaar.

**Gevolgen voor herindeling Haarlemmermeer – Haarlemmerliede en Spaarnwoude
(preventief toezicht/beleidsharmonisatie)**

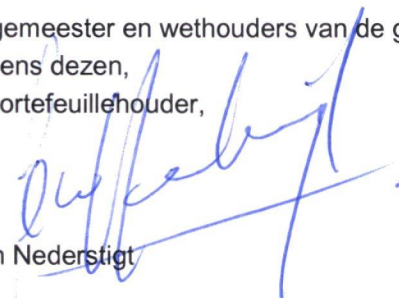
De deelname aan de Duurzaamheidsdeals Circulaire Economie en Samen Duurzame energie opwekken heeft geen gevolgen voor de herindeling tussen de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Besluit

Op grond van het voorgaande hebben wij besloten om:

1. deel te nemen aan de Duurzaamheidsdeals Circulaire Economie en Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland en deze te ondertekenen op de Dag van de Samenwerking op 9 maart 2017;
2. deze nota ter informatie te zenden aan de raad.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
namens dezen,
de portefeuillehouder,

John Nederstigt

Bijlage(n)

1. Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie;
2. Duurzaamheidsdeal Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland.

Duurzaamheidsdeal Circulaire Economie: 'Vermindering van gebruik van primaire grondstoffen en een gezamenlijke marktplaats voor grondstofstromen in Noord-Holland'

Partners

De opstellende partners van de duurzaamheidsdeal, te weten:

- Provincie Noord-Holland;
- Waternet;
- Rijkswaterstaat West-Nederland Noord;
- Gemeente Ouder-Amstel;
- ...

en:

ondersteunende partners die mede deze duurzaamheidsdeal akkoord onderschrijven en in de uitvoering ervan willen bijdragen:

- ...

Bovengenoemde ondertekenaars, hierna gezamenlijk aan te duiden als "Partners", hebben samen de ambitie om de transitie naar de circulaire economie te versnellen. Deze transitie biedt veel kansen voor economie, milieu en samenleving.

Aanleiding

Onze economie is traditioneel gebaseerd op een lineair consumptiemodel waarin producten worden gemaakt, geconsumeerd en uiteindelijk worden weggegooid. Grondstoffen eindigen zo veelal als afval of als laagwaardige grondstof. Dit lineaire model staat onder druk omdat vele primaire grondstoffen niet hernieuwbaar zijn en dus op termijn schaars zullen worden. Het winnen en verbruiken van grondstoffen heeft niet alleen een negatief effect op het milieu en het natuurlijk kapitaal (beschikbaarheid van duurzame grondstoffen), en levert bovendien een aanzienlijke bijdrage aan het energieverbruik en aan de uitstoot van CO₂. Bovendien is een circulaire economie ook economisch van waarde; door de opheffing van schaarste. TNO heeft de belangrijkste 34 reststromen geïdentificeerd, die een waarde van circa 3,5 miljard euro vertegenwoordigen. In totaal worden de mogelijke opbrengsten van de circulaire economie geschat op 7,3 miljard euro per jaar met een groei van 54.000 banen.

Dit besef heeft geleid tot een nieuwe manier van denken over een duurzamere economie: de 'circulaire economie'. De urgentie voor circulaire economie wordt onderstreept door het in Parijs gesloten Klimaatakkoord. In het Rijksbrede programma 'Circulaire Economie: Nederland circulair in 2050' schetst het kabinet het perspectief op een toekomstbestendige, duurzame economie en een leefbare aarde voor toekomstige generaties. Hierbij worden grondstoffen efficiënt ingezet, optimaal hergebruikt, op duurzame wijze gewonnen, en zijn minder grondstoffen nodig. De aantasting van milieu, leefomgeving en gezondheid wordt zoveel mogelijk voorkomen. De ambitie van het kabinet is om samen met maatschappelijke partners in 2030 een (tussen)doelstelling te realiseren van 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen).

Gezamenlijke ambitie

Binnen Noord-Holland leveren al veel partijen een bijdrage aan de transitie van een lineaire- naar een circulaire economie, met name m.b.t. hergebruik van afvalstromen. Onder andere:

- De Provincie Noord-Holland (PNH) maakt een Ontwikkelingsperspectief voor een circulair Noord-Holland in 2050. Verder heeft PNH een onderzoek laten uitvoeren door de TU Delft naar verwaarding van reststromen, onder andere uit de voedingsindustrie, in de provincie. In dat kader is een virtuele 'grondstoffenrotonde' ontwikkeld en zijn diverse netwerken rond het sluiten van afvalstoffenketens van start gegaan. Daarnaast is in opdracht van PNH een zgn. kansenkaart (grondstoffenatlas) voor de circulaire economie gemaakt waar zeven prioritaire reststromen in beeld zijn gebracht. De provincie onderzoekt de mogelijkheid van het gebruik van een grondstoffenpaspoort voor het eigen areaal. Door dit te realiseren zet de provincie in op het efficiënt gebruik van materialen en het verminderen van de CO₂-footprint.
- Waterschappen HHNK en AGV/Waternet werken samen om biomassastromen zoveel mogelijk samen in te zamelen en op te waarderen.
- Rijkswaterstaat West-Nederland Noord voert samen met Waternet een pilot uit waarbij fosfaat wordt teruggewonnen uit urine vanuit plaszuilen op onbemande verzorgingsplaatsen langs de A1 en A7.

De initiatieven leiden echter nog beperkt tot minder gebruik van primaire grondstoffen. Daarom willen de Partners de uitdaging aan gaan om minder primaire grondstoffen toe te gaan passen en

zo veel mogelijke gebruik te maken van (gebiedseigen) grondstoffen die voldoen aan de eisen van een circulair ontworpen product (infrastructuur, etc.). Vanuit de eigen verantwoordelijkheden, taken en rollen willen de Partners hiertoe de krachten van de organisaties bundelen om een (keten)samenwerking op te zetten rond het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod van stofstromen. Het gezamenlijk afstemmen, combineren en opwaarderen van stofstromen kan aanvullend werken, kan kostenvoordelen opleveren, leidt tot afname van hoeveelheden (primaire) gebruikte materialen en het bijeen brengen van initiatieven kan bijdragen aan een grotere continuïteit in het aanbod.

Duurzaamheidsdeal circulaire economie

Partijen willen een krachtige impuls geven aan de versnelling bij het realiseren van een circulaire economie in Noord-Holland, en spreken daartoe commitment uit om:

- het gebruik van primaire grondstofgebruik te beperken en hiertoe technische kennisontwikkeling te stimuleren. Door, aansluitend bij het onderzoek dat reeds gedaan is, in 2017 gezamenlijk onderzoek te (laten) doen naar het sluiten van ketens (kwaliteit, kwantiteit, continuïteit) van de meest kansrijke stromen voor een circulaire economie: biomassa (waaronder de voedingsindustrie) en bouw. Zo kunnen kostenvoordelen worden behaald en kan volume worden gegenereerd ten behoeve van een positief verdienmodel.
- in 2017 gezamenlijk de resultaten van de grondstoffenrotonde verder te brengen en i.s.m. bedrijven te komen tot een fysieke grondstoffenrotonde voor Noord-Holland. Een fysieke grondstoffenrotonde is bijvoorbeeld een loods of opslagterrein waar partijen hun grondstoffen brengen, waar vraag/aanbod van grondstofstromen in de regio bij elkaar komen, en waar informatie over werkzaamheden en over de kwaliteit van de vrijkomende materialen wordt gedeeld. Partijen die betrokken worden bij de uitwerking, zijn o.m. Westas, Havenbedrijf Amsterdam / Clean Capital en de Omgevingsdiensten in Noord-Holland.
- als launching customer te opereren indien er zich een reële kans voordoet voor toepassing van producten/materialen die circulair ontwikkeld worden.

De Partners zijn gemotiveerd om naar vermogen een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsdeal.

De afspraken zoals verwoord in deze duurzaamheidsdeal zijn gebaseerd op vrijwillige intenties en zijn derhalve niet in rechte afdwingbaar.

Aldus ondertekend op 9 maart 2017 te Hoofddorp:

Duurzaamheidsdeal 'Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland'

Partners

De opstellende partners van de duurzaamheidsdeal, te weten:

- Provincie Noord-Holland;
- Waternet;
- Rijkswaterstaat West-Nederland Noord;

en:

ondersteunende partners die mede deze duurzaamheidsdeal akkoord onderschrijven en in de uitvoering ervan willen bijdragen:

-
-

Bovengenoemde ondertekenaars, hierna gezamenlijk aan te duiden als "Partners", hebben samen de ambitie om de transitie naar de energie neutrale samenleving te versnellen. Deze transitie biedt veel kansen voor economie, milieu en samenleving.

Aanleiding

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) zijn mondiaal doelstellingen vastgelegd ter vermindering van de opwarming van de aarde. Nederland is kwetsbaar vanwege de bijzondere ligging. Ons land heeft daarom groot belang bij de realisatie van de mondiale klimaatdoelstelling de verwarming te beperken tot 1,5 maximaal 2 graden Celsius. Het verminderen van de opwarming van de aarde draagt bij aan het behoud van onze delta als veilige leefomgeving. Ambitie van het Kabinet is dat in 2020 16% van de energie die in Nederland wordt gebruikt, duurzaam wordt opgewekt.

Noord-Holland wil bijdragen aan de mondiale doelstellingen die de opwarming van de aarde tegen moeten gaan. Door ons energieverbruik te verduurzamen en ook zelf duurzame energie op te wekken, leveren we als omgevingspartners een bijdrage in het realiseren van deze doelstelling.

De partners in de provincie streven ernaar om de kansen en potenties voor het opwekken van duurzame energie op het eigen areaal in gezamenlijkheid op te pakken, waarbij **meervoudig en areaal overstijgend ruimtegebruik** de basis vormt om de kansen te optimaliseren.

Hierbij kunnen mogelijkheden van duurzame energie gekoppeld worden aan de infrastructuur, zoals bijvoorbeeld de toepassing van zonnepanelen op wegmeubilair. Ook bestaande initiatieven die nog niet grootschalig zijn toegepast, zoals bijvoorbeeld SolaRoad, bieden potentie om doorontwikkeld en uitgerold te worden in de regio in samenwerking met partners. Daarbij kan steeds de koppeling worden gezocht met de overige energieontwikkelingen in de regio. Dit kunnen ontwikkelingen zijn op gebied van zowel zonne-energie als windenergie, energie uit biomassa en energie uit water.

Gezamenlijke ambitie

Er zijn reeds initiatieven gaande tussen partners die de transitie naar duurzame energie ondersteunen. Middels deze duurzaamheidsdeal willen we de relevantie en waarde van deze initiatieven onderstrepen.

Pilot 'Zon op areaal A7 Noord'

Een voorbeeld is de verkenning van de mogelijkheden voor zonnepanelen op en rond de A7 (ten noorden van Hoorn) die momenteel wordt uitgevoerd. Hierbij verkent Rijkswaterstaat de mogelijkheden voor energieopwekking in de vorm van zonne-energie langs de A7, bekijkt de provincie in hoeverre haar aangrenzende arealen (provinciale wegen) kunnen worden mee gekoppeld. Provincie Noord-Holland en RWS WNN hebben hiertoe een eerste aanzet gedaan, en omliggende gemeenten worden hierin betrokken.

Gezamenlijk wordt verkend of er een koppeling kan worden gemaakt met de regionale energie en ruimtevisies en of reeds aanwezige energie-ontwikkelingen, zoals zonneparken, maar ook de Afsluitdijk, in dit verhaal kunnen worden geïntegreerd.

Dergelijke initiatieven kunnen als een vliegwiel fungeren voor andere en/of uitbreiding van initiatieven. De lering die we trekken uit het A7-project kan elders worden ingezet. We verwachten, door hierin gezamenlijk op te trekken, de transitie naar verdere verduurzaming van ons energieverbruik een impuls te geven. Daarbij sluiten we als regio aan bij reeds in gang gezette samenwerkingstrajecten, zoals bijvoorbeeld de Energiecoalitie die in 2016 gesloten is tijdens de Nationale Klimaattop.

Duurzaamheidsdeal Samen Duurzame energie opwekken op eigen areaal in Noord-Holland

Partijen willen een krachtige impuls geven aan de versnelling van de energieopwekking op eigen areaal en spreken daartoe commitment uit om:

- Samen op te trekken in het realiseren van zonnepanelen op en rond wegareaal, en hiertoe een verkenning uit te voeren naar kansen.
De Provincie Noord-Holland en RWS verkennen reeds of er zonnepanelen kunnen worden geplaatst (op een aantal locaties) langs de A7. Bij de aangrenzende gemeentes wordt gepolst in hoeverre dit in samenwerking met hen kan worden gerealiseerd. Hierbij kijken we naar meekoppelkansen voor (gemeentelijke) initiatieven; bijvoorbeeld een zonnepark in de omgeving, het uitwerken van businesscases en samenwerking bij de vergunningaanvraag en exploitatie.
- Gezamenlijk onderzoek te doen naar mogelijkheden van zonne-energie in combinatie met meervoudig ruimtegebruik en te zoeken naar kansen voor synergie (bijvoorbeeld percelen combineren). Hierbij kan aansluiting worden gezocht bij de verkenning van RWS, de waterschappen en de provincies naar samenwerkingsmogelijkheden op het gebied van Zon-op-Dijk. Daarin wordt de business case van zonnepanelen op dijklichamen onderzocht.
- Gezamenlijk een pilot uit te voeren op het gebied van meervoudig ruimtegebruik in combinatie met zonne-energie. Hiervoor kan aansluiting worden gezocht bij het consortium Zon-op-Water waar PNH, Waternet en RWS in meedoen en dat de businesscase voor drijvende zonnepanelen onderzoekt.
- Bestaande initiatieven die nog niet grootschalig zijn toegepast te verkennen op hun potentie om doorontwikkeld en uitgerold te worden in de regio in samenwerking met partners.

De Partners zijn gemotiveerd om naar vermogen een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsdeal.

De afspraken zoals verwoord in deze duurzaamheidsdeal zijn gebaseerd op vrijwillige intenties en zijn derhalve niet in rechte afdwingbaar.

Aldus ondertekend op 9 maart 2017 te Hoofddorp: